

ԲԱՊԱՐԱԿԱՆ

ԵՐԿՈՒՆ ԶԳՆԱԾԱԿՆԵՐ — Միւսերն ժա-
մանակ և չ'աւարտեալ պատճառներով
Յունաստան և Սպանիա արտաքին գործոց
մէջ դրութիւն և նախարարութիւն փոխե-
ցին: Այս երկու երկրները կը զգան թէ
պէտք է, վերջը չի գլխաւոր համար, կանգ
առնել քաղաքականութեան մը մէջ ուր
զիրենք խոտորեցուցած էր ծայրայեղ անձ-
նաւորութիւնը: Այս բան վաղեմէն
կուսակիցներէնուն մտիկ ընելով Յունաս-
տան իրաւունքը կը փոխադրէ իր իսկ իր
գլխաւորութիւնը: Սպանիոյ Բուսպի մէջ ծայ-
րայեղ ճնշումը և պատերազմի դրութեան
մէջ խառնուելով իր գաղափարն ինչպէս
վերջին աղամանդներուն հետ կը խաղա-
կործանեցու ստուգութեամբ: Աթէնք և
Մատրիտ մէջ ուրիշ մարդիկ կը մտնեն
կառավարութեան խորհրդարանները, և
ուրիշ ուրիշ մը կը տիրապետէ երկրին մէջ:
Բարեբաղդաւար միւսերն վեհաժողովները
կը ներշնչէ Մ. Բանտիսի յայտարարութեան
մասին աննորոգամտութիւնն և չարայեղ
Տէլեմակի վերջին կուսակցիներուն քարո-
զած յիմարութիւնն տարբեր գործեր:
Սպանիոյ Յունաստանի ժողովուրդները,
մայրաքաղաքներուն մէջ տիրող թէկնա-
ծութիւններէն և տեղեկէն հետ, հար-
կաւոր զոհողութիւնները կը դիտեն տարու-
թեամբ, այլ նաև քաջութեամբ: Գաղա-
քաղականներն ալ, պէտք է ներշնչուին այդ
ուղով և շատ ալէկ բրած կըլլան:

Այս մասին Սպանիա անգամ մ'ալ տուաւ
շատ գովով օրինակ մը: Կուսակցութիւն-
ները ցոյց տուին հոգալ զերազմային վիճակ
մը որ ազգային ճգնաժամին մեծ պարտա-
ւորութեանց կը համարատարանէ: Պէտք
է գովել այդ երկրը՝ ուր քաղաքական ան-
հասկանալիութիւնը դեռ քիչ մը առաջ կը-
տեղծէր իրեն անհասկանալի կացութիւններ,
և ուր կըրէր ուրիշ տեղեկէն աւելի ուժ-
գին և խորին են: Յորմէն Սիլվան ժի-
լը մանուշակ անողոյն թով ձուլւոյ ձեռք
տալ տուաւ պահպանողականներուն և ա-
զգայականներուն, քաղաքական օրէնդրու-
թեանց խորը սպիտակ ճգնաժամներու
շարք մ'ըլլալէ դարձեցաւ: Համապատաս-
խանեց փոփոխութեան լուրջ պատճառնե-
րու, ոչ թէ միայն փառամոլութեանց կամ
զոհանալու համար անհամար անորոշութե-
րու: Այսօր Սպանիոյ քաղաքական երկու
առաջնակարգ զուգահեռն Մ. Սակալիս
միւսին կը մնայ, և ինչպէս տեսանք, իր
վերաբարձր գործերուն մէջ՝ իր նախորդնե-
րուն դէմ վրէժ խորհրդութեան և ունայն իւ-
րանապարտութեան մը արդիւնքը չէ: Այս
եղանակներէն չհեռի է գլխաւորաբա-
նութեան վիճակը: Վրայ մտածել, և ուրիշ
մը կը իմէ՝ աւելի ալէկ չ'ունենար այն ծա-
նը պարտաւորութիւնները՝ որ ներկայ
պարագաներուն մէջ կըլինէր նախարարա-
պետի մը ուսին վրայ: Չայսիս նախարա-
րութեան եղած ընդունելութիւնը կը յու-
մանք թէ միւսերն հայրենասիրական զգա-
ցունքով պիտի լինէր Յունաստանին:

Մատրիտ մէջ պահպանողականները որ
չկրնային յաղթարանած տեսնել իրենց դադ-
րէթային քաղաքականութիւնը և ոչ ալ դրու-
թիւն փոխել, կը քաշուին սոսանց անա-
ղիկներին և շփոթութիւններ պարտա-
տել և իրենց յաղթարաններուն: Մ. Սակալիս
իր քաղաքական տակ չ'ալիս զանէ ու է
խորհրդարանական դարանակարութիւն մը:
Աթէնք մէջ կառավարութիւնը խոր-
հրդարանին պիտի խնդրէ գործելու ամեն
աղաւաղութիւն. այս վերջին ալ ուրիշ կեցող
պէտք չէ ընել, եթէ կը հասկնայ կայու-
թիւնը:

Այս ուղին, պէտք է յուսել, երկու
դասիները որ ունին դրութիւնը բաւական
ազատութիւն և արտաքին աշխարհի մէջ
ալ մեծ վարկ մը:
Մ. Սակալիս միւս ցաւ կը յայտնէր
թէ Մ. Բանտիսի ծայրայեղ պատճառնե-
րութեամբ միշտ կը մեղքէր գործադիր
Բուսպի մէջ հակառակ յարեցողութեանը
որոնք նոյն իսկ խոտորեցուցած էին ազա-
տարութիւնն ստալ: Այս անդրադարձին
Սպանիոյ (Բուսպի) արդի վիճակը լոյ-
կաւայ դեռ բարեկարգութեան մասին
ինչ ինչ դատարաններուն մէջ: Մ. Սակալիս
անպարտ և անպարտ կերպով պիտի
գործադիր դանդ, ինչպէս յայտարարած է
միւս: Պատմութեան շարունակ համար անձա-
նաւորութեան այս զուլ տալ ևս պիտի վեր-
ադարձէր միւս ընդ համաձայն է ազգային իրա-
ւունքներն: Այսպիսի կառավարութիւնը
այն ամեն պիտի հաղկուի Բուսպի ա-
զատութեան և իր երկրին վրայ ազատ-

րէն գործող յեղափոխական մասնախմբե-
րուն թէ մայր-հայրենաց զինուորը պար-
տաւոր կընեն զինքը խիտ կերպով չեղ-
մնալու, և նոյն իսկ գաղափար ազատութեան
ընդունելու կամ զինքը հայտնելու ա-
մեն փորձ:

ԱՆՍՏՐԻԱ ԵՒ ՀՈՒՆԿԱՐԻԱ. — Ֆրան-
սոս-ժողով շատ բարի կայսր մ'է. հաշ-
տարար քաղաքականութիւնը՝ որուն կը
հետեւի իր անկապակից միապետութեան
ամեն կողմերը, կը փրկէ զինքը շատ մը
գիտարարութիւններէ: Վերջին ատեններ
շատ շուրջ, շուրջըրէնց հունգարիան, եր-
կար ատեն անոր մայրաքաղաքը մնալով,
հոն ընդունեց կայսրական, արքայական,
իշխանական այցելութիւններ, մանաւանդ
թէ հրաման ըրաւ որ հունգարիայ մեծ
մարդերուն իրենց յիշատակ արձաններ
կանգնուին: Բէշթայի խորհրդարանը ծա-
փաշարութեամբ և միաձայնութեամբ չը-
նարհակալութեան ուղիւ մը քաշեցին,
ինչպէս հեռավորին իմացով: Ազգային կու-
սակցութեան պետը՝ Ալֆրէդ Սկրպիկ կոմ-
սը պատուական ճառ մը արտասանելով,
այս ատիկ խանդավառ բառերով յայտնեց
այն քաղաքական կարեւորութիւնը, զոր
հունգարիա ստացած է Հապսբուրգներու
միապետութեան մէջ վեհապետին և ազգի
ներքին յարաբերութիւններով, այնպէս որ
այսօր հունգարիա այն ժայռն եղած է, ու-
րուն վրայ կը հիմնուի ամբողջ միապետու-
թեան ուժը:

Երկու երկրներուն նախարարութիւն-
ները միասին նիստ ըրին Կուրլանդի կոմ-
սին նախադասութեան տակ, վերջինս
նապէս կարգադրելու համար ընդհանուր
եղանակներ մէջ իւրաքանչիւրին տալիք
ըրաժիշները (այս է իրաւաստութիւն ըս-
տալով): Վիեննայի և Բէշթայի խորհրդա-
րաններէն վաւերացուելէ վերջ, այդ իրա-
ւաստութիւնը պիտի մատուցուի Պատգա-
մարութեան ժողովին որ հաւանական
բար պիտի զուգահեռէ նոյնիմանի մէջ:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՎԵՆԵՐԻԱ. — Տի Բուտինի
նախարարութիւնը հետզհետէ իր դիրքը
կը փոխէ վատիկանի հանդէպ. նախարա-
րապետը հրաման ըրեց Վիտտի կուսա-
կալին որպէսզի արգիլէ կաթոլիկ համա-
ժողով մը որ պիտի զուգահեռէ ընտրական
խնդիրներով դրաւնու նպատակով: Առկէ
գաւ Մ. Բուտինի յայտարարած է որ օրի-
նապատութեան զուրկ երկու կաթոլիկնե-
րուն դէմ խոտորութեամբ պիտի գործէ: Ու-
րովհետեւ կաթոլիկներուն նշանաբանը Մի-
լանն էր, Տի Բուտինի խնդիրը երես-
փոխանէ մը որ այդ քաղաքին արքանապո-
սոս Ֆերարի Կարտինալին հետ յարաբե-
րութիւն ունի, կառավարութեան վրէժը բա-
ցարեւել տեսնելով կաթոլիկ կուսակցու-
թեան խորտակումը քաղաքական նպատա-
կաւ, ինչպէս իր հաստատ որոշումը ամեն
զատուական միջոցներ ձեռք առնելու հա-
մար և յորդորել զինքը հետեւաբար՝ որ-
պէս զի իր երանգով չ'ալ զինք:

ԱՆԿԻ, ՀԵՆԿԱՍՏԱՆ. — Հոս մենք դեռ
չենք գիտեր հոգալ 3 ի արշաւանքին ար-
դիւնքը: Սըր Ուիլիամ Լքարթըր բանակը
երեք ուղիւնքներով պիտի գործէր. արեւ-
մուտքն ինչպէս կըլին պաշարումը վեր-
ցնել տալու համար, հարաւ արեւմուտքն
երկու գծի վրայ՝ պատճառելու համար Սա-
մանա վերանցող կամ Նանքիի հովտին տալ-
տաքները և Բուրսի հովտին ամրոցնե-
րուն օգնութիւն փութեցնելու համար:
Վերապէս այդ բանակը պիտի բաղկանայ
30,000 հոգի, պահեստի զուլում մը պիտի
սպասէր Բաղդադին մէջ, և հիւսիսային
գաւառներէն կարելի պիտի ըլլար նոր զոր-
քեր զրկել: Մոհամեդներու երկրէն կ'ու-
ղեցրէր շատ քանակական են Անգլիայ-
էնց համար և Մալթանէն կ'իմացնէ թէ
Սուլթանի հովտին պետերը հարաւորութեան
յայտնած են Տանիկ քաղաքական գործա-
կաւորին: Ելլիս զօրքերը Մալթան կը
քաշուին, որոնց մէկ մասը Բոսնիա պիտի
զրկուի, ի հարկին Սըր Ուիլիամ Լքարթըր
բանակին (Թիւրքի արշաւանքներին) միանա-
լու համար: Այս զօրքերը երեք շարքին
ուսն մէջ կործանուին 72 աշտարակ և 40
ամրոց, ընդունեցին 1000 հրացան, 1300 ռու-
բլ, փնայեղին Մոլդաւի իշխանութիւնը, և
անա կը տեսնուի որ Անգլիայի վրէժ
ընդունելու Մոհամեդներու երկրին ազատու-
թիւնն է, այսինքն Շաւաբաթի միջադէ-
պէս:

Վերջին թաղուհին Հնդկաստանի փո-
խարքային զինք ցաւակցութեան նոր պատ-
գամագիր մը ձեռնարկը զօրաւորին կրած
կորուստներուն ստիկա:

Միմայիս կ'իմացնէ թէ Նախիկ հրա-
մանատար Սըր Ճորճ Հուսէր հրամանով
հայկերայի մը մէջ ճառ մը արտասանելով
զօրից ազատամիտներուն դէմ կուռով զին-
արները: Սա կարծիքը ընդգայնէ թէ քա-
նի որ քաղաքակրթութիւնը պէտք է ծա-

ւալի, փոփոխութիւնն ալ պէտք է լուսով
տեսնուի: Վրանի որ մեր սահմանադրու-
նեւուն վրայ ունիւր 200,000 ընկիներ որ
լաւ պատերազմող և խաղաղար տարբեր
են, որ չեն ընդունիր որ և է քաղաքա-
կրթեալ կառավարութիւն, մենք չենք կըր-
նար բնաւ խաղաղութիւն երազել, և ալ տը
է միւս զինուած և պատրաստ մնալը:

Ինչպէս կը յիշուի Բուտինի մոտ երկու
տեսնուի: Վրանի որ մեր սահմանադրու-
նեւուն վրայ ունիւր 200,000 ընկիներ որ
լաւ պատերազմող և խաղաղար տարբեր
են, որ չեն ընդունիր որ և է քաղաքա-
կրթեալ կառավարութիւն, մենք չենք կըր-
նար բնաւ խաղաղութիւն երազել, և ալ տը
է միւս զինուած և պատրաստ մնալը:

Միմայիս կ'իմացնէ թէ Նախիկ հրա-
մանատար Սըր Ճորճ Հուսէր հրամանով
հայկերայի մը մէջ ճառ մը արտասանելով
զօրից ազատամիտներուն դէմ կուռով զին-
արները: Սա կարծիքը ընդգայնէ թէ քա-
նի որ քաղաքակրթութիւնը պէտք է ծա-

ԱՐԵՎԵԼԻԱ ԵՒ ՎԵՆԵՐԻԱ. — Սիւլ-
թանի արշաւանքները շարունակ
են: Միմայիս կ'իմացնէ թէ Նախիկ հրա-
մանատար Սըր Ճորճ Հուսէր հրամանով
հայկերայի մը մէջ ճառ մը արտասանելով
զօրից ազատամիտներուն դէմ կուռով զին-
արները: Սա կարծիքը ընդգայնէ թէ քա-
նի որ քաղաքակրթութիւնը պէտք է ծա-

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. — Կըլուի թէ Նախարարա-
պետ Ճորճիսին իշխան քանի մ'անգամ
խնդրած է գործէ քաղաք, բայց Կայսրը
մերժեց անոր հրաժարականը:

Պիւրմարը իշխան հիմա երկու կը գովէ
Վիլհելմ Կայսերի հայր Ֆրիտերիք Կայսրը իր
զինուորական յաղթութեանց, պարտու-
նութեան և հանդարտութեան համար:
Պիւրմարը ինչ քանի կուռ: — Յայտնի է:

ԱՆԿԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. — Կերեւի թէ
Անգլիա ստակալին չուրքը ստանձնել Բա-
սալայի հոգը, բայց Իտալիան թերթերը
կըսեն որ մինչեւ դեկտ. 25 կ'ունենա
հոն, անկէց վերջ Անգլիա զիտէ իր ինչ
ընելքը: Այս խնդրին համար բանակաւ
մը ծագած է երկու երկրներուն միմայիս
մէջ:

ՊՈԼԿԱՐԻԱ. — Պարլամենտի հիւսիսային
գործադիրութիւնը կը հաստատէ թէ Միւս-
պարիս մէջ Պարլամենտի ներքին կայսրեան
վրայ տրուած անհասկանալիութիւնները
բոլորովն սուտ են և նպատակահար:

ՆԵՐԱԳԻՐ

ՏԱՐԱԳՐԱՆ, 8 Հոկտ. — Միմայիս թաղա-
ւորը ընդունեցաւ Չարէն և Հիւսի մեծ-
գլուխ: Վեց Պատէն Պատէն գնաց:

ՄԱՍՏԻՏ. — Նախարարաց Ժողովը կը
խորհի Բուսպի ինքնորոշութիւն տալ
Սպանիոյ գերիշխանութեան տակ, բայց
որոնց պատերազմը շարունակել որչափ
ատեն որ պէտք ըլլայ:

Նոր նախարարութիւնը որոնց ծա-
նեցաբար մը պատասխանել տակերկան
դաւադարին զեկտեղեցութեան: Պիտի բու-
ր եթէ Բուսպի պատերազմը մինչեւ ցարդ
կը տեսէ, պատճառը Ամերիկայի նիւթա-
կան օգնութիւնները և բարոյական անգ-
ցութեան է: Նոր դահլիճը կը յուսայ որ
սպանական քաղաքականութեան փոխ-
խաղիւնը պիտի փոխէ նաեւ Միացեալ
Նահանգաց ընկալը:

Կառավարութիւնը միւսը ունի Բու-
թիկը լուծելու դիմումներին: Վեյլեր զո-
րավարին ետ կանչուի որոշուած է հոկտ.
վերջ:

ԲԱՐԻՏ. — Կամբոջներու և խնդիկնե-
րու ճաղարարագէտ և պետ Մ. Էլիսին
Պակարիա պիտի երթայ, իշխանապետու-
թեան մէջ երկարուող շինութիւնը ու
տունաւորութիւն համար:

Պիւրմար ինքնաբեր ինչպէս եր-
կու որ պիտի մնայ Թաղաքը պիտի այ-
ցելէ Հանքապետութեան նախարար Մ.
Լըպոն Սենեկալ միմայիս:

Ելմայիս յանձնաժողովը ընեց պա-
տերազմական եղանակը: Յի դէմ 10 ծայ-
նով մերժեց զօրաց ինչ աւելցնելու ծրա-
գիրը, սակայն որոնց նախարարն ալ լու-
այս մասին:

Նիւ-Եորթ Հէլլը Մատրիտին հետ-
գիր մ'ընդունեց ծանուցանող թէ Վեյլեր
զօրավար՝ որուն ետ կանչուի որոշուած է:

Կը ջանայ վաղեցնել նոր կառավարութիւնը
իր հրամանատարութիւնը պահելու համար:
Կըսէ որ եթէ ետ կանչուի, բանակին վրայ
իր ունեցած ազդեցութիւնը պիտի գործածէ
խաղաղութիւնը յարաբերելու համար ին-
քակցուին մէջ:

ՊԵՐՍԻԱ. — Պարսկականութիւնը կը ծանու-
ցանէ թէ Վիլհելմ Կայսր իր քրոջ (Յունաս-
տանի դաւաժանաց իշխանուհի) նոյն-
րից Լա-Էրայի ինչպէս նաև Կարթի Արշա-
կարգը:

Նախարարաց Ժողովը միաձայնու-
թեամբ հաստատութիւն տուաւ ծովային
վարկերուն:

ՎԵՆԵՐԻԱ. — Պարսկականութիւնը որոնց հո-
տեմէրի վերջը վիճարանիլ տարա-հո-
գարական իրաւաստութեան վրայ:
ՊՈԼԿԱՐԻԱ. — Իտալիոյ դաւաժանաց
իշխանը իր կնոջ և զաւակներուն հետ Նիս
պիտի երթայ ձմեռն անցընելու:

ՊԵՐՍԻԱ. — Քիլիկիոյ քաղաքը և ուրիշ
տեղեր կործանուին վտանգի մէջ են մար-
դաբանական յանձնարարի հրդեհներէն:
Ատանք առաջ կուգան սաստիկ երաշտու-
թեան որ կը արիւն Միացեալ Նահանգաց
Արեւմտեան գետերին մէջ:

ԻՄՈՒ (Երուս.) — Պարսկականութիւնը
մեծապէս ընդունեց իրեն դրամական խա-
րիս:

ՆՈՐ ՀՐԱՍՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ
Պ. Պ. Գ. Գ. Գ. Գ.
ԳՈՐԾԵԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Արդի Արդարադատութիւն
Հեղինակ
ՅԱՄԻԼ, ՏՕՆԵԼԻԱՆ
Ա. Գ. Գ. Գ.

Ուսումնական Խորհրդին վաւերացուած

Այս Գերականութիւնը, որ 9-11 տա-
րեկան մանուկներու սահմանուած է, կը
պարտաւորէ ընկերայնութեան և ուղղա-
գրութեան հաստատութեան, քերականական
կանոններ իրենց հրահանգներով, և շարա-
գրութեան ու արտասանութեան դասեր:
Այս դասաւորութիւնը պարտաւորէ ընկեր-
այնական հաստատութեան և հրահանգներով իր-
թեան վրայ պարտաւորուած, գործնականը կը
մայնեն տեսականը, իսկ արտասանու-
թեան դասերու յատկապէս ուսումնաւոր-
ները, ամենքն ալ զուտ աշխատեցաւ
մանաւորապէս այս դասաւորութեան համար
գրուած իրենց հրահանգներ և բարոյական
նիւթերով դասարանին կը միացնեն օգտա-
կարին: Հեղինակը իր այս երկին մէջ հե-
տեւած է պարզ մեթոտի մը, որով տղաք
զիրութեամբ և համարձակ պիտի ուսնին
արդի լեզուին քերականական օրէնքները, և
շարադրութեան դասերու շնորհիւ աշ-
խարհաբար գրելու պիտի վարժուին:

208 Գիտն է 3 դրու 7-10

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

Աթէնք 7 Հոկտ. — Կիլիկիոյ և Ռալի
գերպետները սահմանադրուի որոշող
յանձնաժողովին անգամ անուանուեցան:

Նախական գործող Նորմալի նախա-
բար օտար պահանջատերները գոհ ընելու
պայմանով կարգադրութեան նոր եղանակ
մը կը փնտռէ 1896 յուլիս 16 ին Բարիքի
մէջ գումարուած Յունաստանի անգլիացի
Ֆրանսիայի և գերման պահանջատերներու
ժողովին մէջ եղած առաջարկներուն վրայ
հիմնուելով նոր բանակցութիւն մը պիտի
կատարուի, կըլին թիւթերը:

Հաւանական է թէ Սըր Էտկար Վի-
սընք այս օրերս թագաւորին հետ տեսա-
ցի, որոյ զահլիճը անհամար զինուորներ
մաս առ մաս արձակուի համար:

Նիւմարի նախարար Մ. Սթըյքը, Յունաստանի հին և նոր պարտերու երաշ-
խաւորութեանց մասին տեղեկագիր մը
պատրաստած է: Սըր Էտկար Վիսընք ա-
մենէն առաջ այս տեղեկագիրը պիտի քննէ
հասկնալու համար թէ ցոյց տրուած հա-
այնքները պիտի բաւեն վճարումները և
բաշխարարներ:

Կրուի թէ Անգլիոյ դաւանական մեծ
հաստատութիւնները պիտի օգնեն Սըր Էտ-
կար Վիսընքի իր խորհուրդները յայտնու-
ցնելու համար:

Սըր Էտկար Վիսընքը երկամիջ նա-
խարարին հետ տեսակցեցաւ: Նախարար
յայտնեց թէ նախանձար կը համարէ հին
պահանջատերներու հետ համաձայնութիւն
մը գոյացնել փոխառութիւնը կըրէն ա-
ռաջ:

Հաւանական վերջնական դաշնագիրը
ստորագրելու համար Բ. ներկայացուցիչ
պիտի կարգուի Մ. Սթըյքը:

Թարգմանիչը բաղկացած տարւիղը Պի-
րէոն դարձաւ:

Բեզոպուրի. — Բաղաքական շրջանակ-
ներու մէջ կը ընթերցուի թէ Թուրքիոյ և
Յունաստանի միջև հարաբերութիւնը քիչ ա-
տենէն պիտի կըրուի:

Լալի Մալիս Թիւրքիոյ շրջանակին
միջոցէն վրայ, Պիւրէոնի հաւանագետին
և օտարականութեան տեսանկյունը պաշտո-
նանկ կըլլաւ:

Տէլիք Նիւ-Գի Բարիքի թղթակիցը կը
գրէ թէ Մ. Չայիս Ֆրանսիոյ երկրի զի-
ւ

